

Gestaltungsprogram - Kalix centrum

2005.09.14 Kalix kommun

Innehåll

Inledning	1
Översikt	2
Strandgatan - del väster	3
Strandgatan - del öster	4
Torget	5
Ytor väster om Kalix Nya Centrum	7
Ytor söder om Kalix Nya Centrum	8
Utrustning	9
Belysning	10
Vegetation	11
Markbeläggning	12
Bilaga	
Bilaga 1: Skisser parkering norr om Kalix Nya Centrum	
Bilaga 2: Växt och utrustningsplan, skala 1.400, A1	

Inledning

Programmet behandlar utformningen av utomhusmiljön i Kalix centrum. Det behandlar gestaltning och materialval för markbeläggning, utrustning så som bänkar, soffor och cykelställ samt områdets belysning. Målsättningen är att den yttre miljöns utformning ska främja 'ett levande centrum' – en mångsidig, funktionell och vacker miljö som ger möjligheter för olika aktiviteter, evenemang och torghandel.

Utemiljöns utformning ska förbättra de kommersiella förutsättningarna för handlarna. Det är viktigt att parkeringar upplevs som lättillgängliga och ligger nära affärer. Infarter och parkeringar bör vara tydliga och enkla att hitta. Kommunikationsstråk inom centrum ska upplevas som smidiga, trivsamma och trygga.

Under den mörka och kalla årstiden är det viktigt med en god belysning och platser som ger skydd mot vind. Den yttre miljön bör utformas med hänsyn till de möjligheter och begränsningar som snön och isen för med sig. Sittmöjligheter och uteserveringar placeras i goda lägen – soligt och vindstilla och med utblick över torg eller gata.

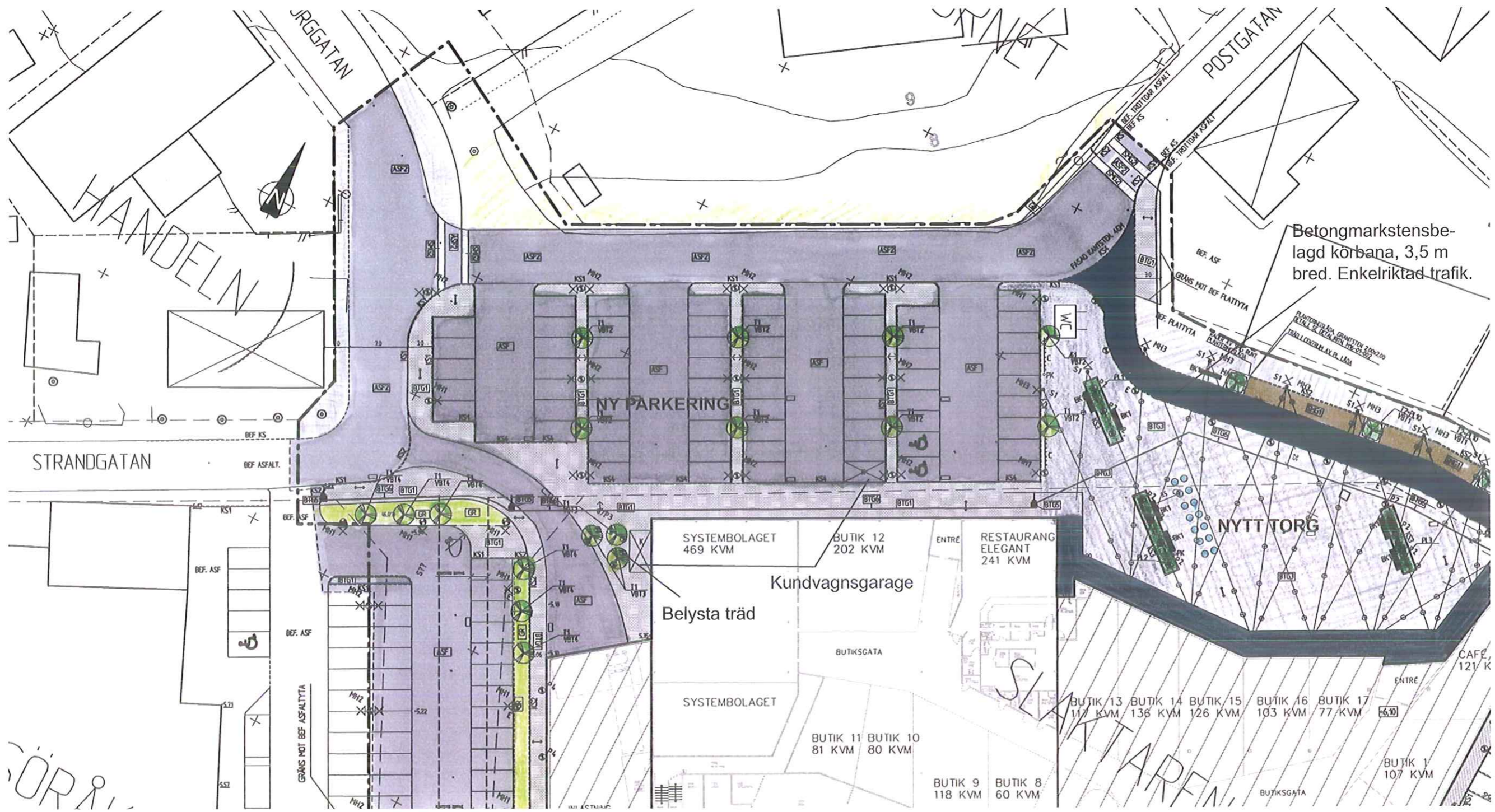
Centrumområdet ska vara tillgängligt för alla. Det är därför viktigt att undanröja och förhindra barriärer och forma en miljö som säkerställer känslan av personlig säkerhet. Utformningen skall stödja framkomlighet och orienterbarhet.

Gestaltningssprogrammet har sin utgångspunkt ur de förändringar som Kalix centrum genomgår i samband med ombyggnad och tillbyggnad av det köpcentrum som idag kallas Chalis. Det nya köpcentrumet har arbetsnamnet Kalix Nya Centrum. Den nya byggnaden medför nya förutsättningar för trafiken inom centrum och ställer nya krav och behov av parkeringsplatser. Olika trafik- och parkeringslösningar har i ett skisskede prövats innan det förslag som redovisas i gestaltningssprogrammet har fastställts. Skisser för parkering norr om Chalis redovisas i bilaga 1.

Gestaltningssprogrammet är skrivet av Sofia Löfgren, landskapsarkitekt på WSP Samhällsbyggnad i Luleå i samarbete med Annie Arnqvist, arkitekt på MAF Arkitekter i Luleå samt med Tekniska förvaltningen, Kalix kommun.

Strandgatan - del väster

Entrén till centrum längs Strandgatan västerifrån markeras med en trädgrupp flikbladig gråal som belyses med låga belysningspollare. Intill denna, mot fasaden, placeras ett kundvagnsgarage - lättillgängligt för dem som parkerat bilen på de intilliggande parkeringarna. En ny parkering anläggs norr om Kalix Nya Centrum och även här placeras ett kundvagnsgarage, i närhet till entrén. I parkeringens refuger planteras flikbladig gråal. Strandgatan väster och öster om Kalix Nya Centrum sammanlänkas via ett nytt torg. Gatan, torget samt den nya parkeringen norr om Kalix Nya Centrum ges en enhetlig belysning i form av nya stolpar och armaturer. Gångbanor och torg beläggs med marksten

SKALA 1:500

Gestaltningssprogram - Kalix centrum

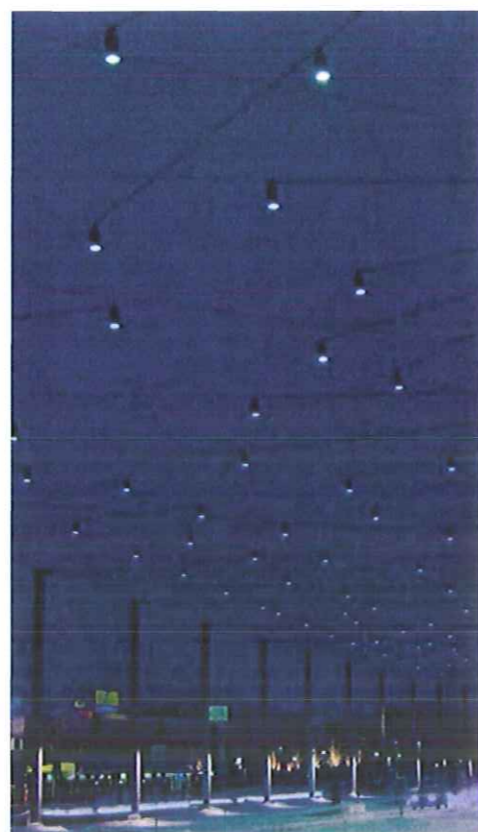
Torget

Det nya torget ges en 'stjärnhimmel' i form av små cylinderformade belysningsarmaturer som sitter på ett nät av vajrar spända mellan stolpar längs med det utskjutande taket på Kalix Nya Centrum och stolpar på Strandgatans norra sida. Stjärntaket får en sammanbindande funktion för torgrummet som sträcker sig mellan de båda husfasaderna norr och söder om Strandgatan. Torget får en markbeläggning i huvudsak av marksten av betong i olika grå nyanser. En körbana, tre och en halvmeter bred, för enkelriktad trafik markeras med en beläggning av mörkgrå marksten. Markytorna närmast fasaden, under det utskjutande taket beläggs med svart flammad granit. Samtliga markbeläggningar på torget läggs i samma nivå, dvs inga kantstenshöjder skiljer körbana från gångytor.

Torget får inslag av låg grönska i form av rektangulära långsmala urskärningar i markstensytan. Planteringsytorna ramar in av en kryssharnad kantsten i granit. Varje planteringsyta får en strikt komponerad växtsammansättning med en jämn höjd, ca 30 cm och kommer att upplevas som en låg och tät grönskande matta där bladformer och bladfärger ger variation inom varje yta. I anslutning planteringsytorna placeras nya fasta bänkar. Inom planteringsytorna placeras 80 cm höga belysningspollare typ Column, se avsnitt *Belysning*.

På den västra delen av torget anläggs en yta där två rader av 800 mm höga fontäner sprutar upp. Fontänernas munstycke ligger under cirkelformade brunnslock i nivå med torgytans stenbeläggning. Vattnet från varje fontän rinner tillbaka i respektive brunn. Fontänerna kan stängas av och ytan blir då användbar för andra aktiviteter så som marknader eller framträdanden av olika slag.

På den östra delen av torget, i anslutning till caféet, möjliggörs utrymme för uteservering. I anslutning till Kalix Nya Centrums entré från torget placeras en soffa med ryggstöd och armstöd. Denna utgör en nödvändig sittplats för dem som väntar på färdtjänst. Färdtjänstbilen kommer att köra in på torget och fram till entrén. I anslutning till torget placeras cykelställ.

Denna typ av belysning lyser upp torget kvällstid.

Belysningarmaturer kommer att vara upphängda på vajrar över torgytan.

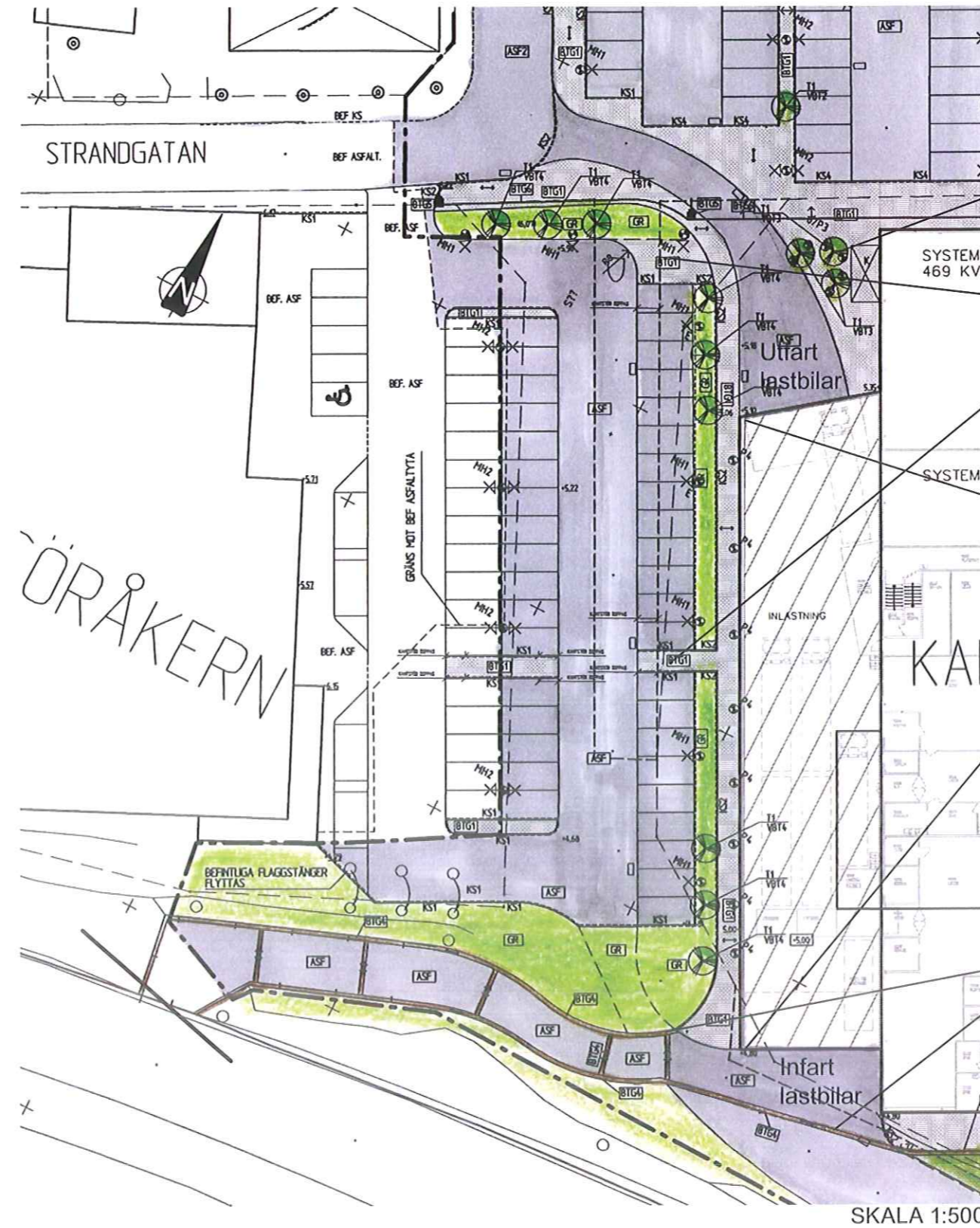

Sprutande vatten, liknande den på bilden, kommer att finnas på den västra delen av torget.

Ytor väster om Kalix Nya Centrum

I direkt anslutning till Kalix Nya Centrums västra fasad anläggs den gångväg som leder från viadukten under E4an upp mot Strandgatan. Gångbanan avgränsas mot intilliggande parkering med en trädrad i gräsmatta. Gångbanan får en effektiv belysning med hjälp av pollare som kastar ljus upp mot fasaden och skickar en ljussträng över gångbanan, se bild avsnitt Belysning. Den befintliga asfaltyta som idag utgör parkering får en ny struktur med målade parkeringsrutor och refuger. Marken på den södra delen av parkeringen höjs för att möjliggöra fler parkeringsplatser. Plattbelagda gångbanor genom parkeringen ansluter till gångbanan vilket ger tydliga kommunikationsstråk mellan ICA, parkeringen och Kalix Nya Centrum.

Gångbanan som leder genom viadukten under E4an ansluter också till ett gångstråk längs med Kalix Nya Centrums södra fasad och leder mot busstationen och Kalix Nya Centrums sydliga entré. Fotgängare och cyklister som kommer genom viadukten och ska fortsätta mot busstationen måste passera infarten till inlastningen. För att visuellt sammanbinda gångstråken över infarten till inlastningen föreslås att markering utförs med två rader av betongmarksten, se plan. Raderna av marksten börjar på vardera sida av gångbanan vid tunnelns ytterkant. Den asfaltbelagda gångbanan får således en inramning av betongsten på vardera sida.

Belysta träd

Plattbelagd gångpassage

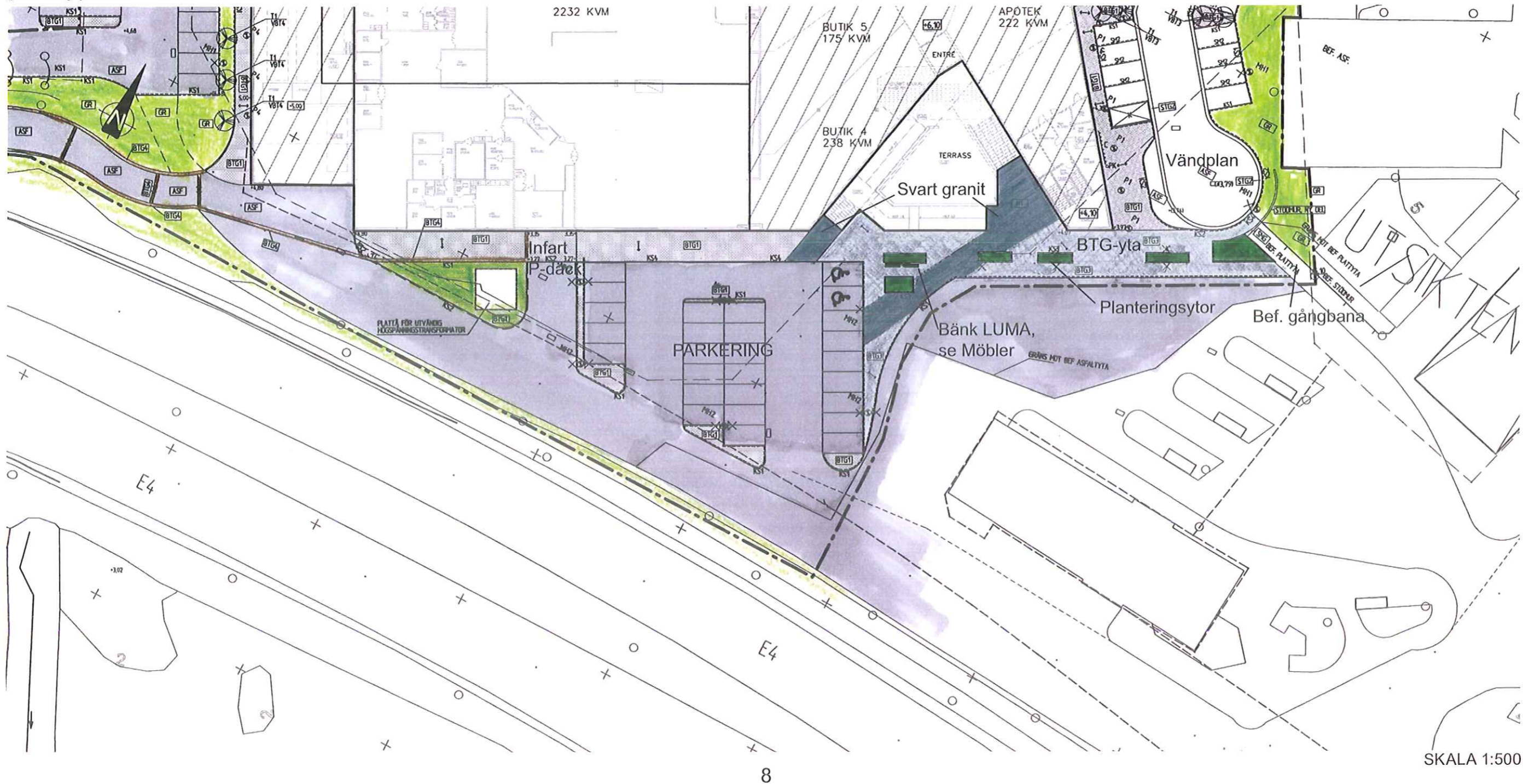
Belysning längs med fasad typ belysningpollare JET, se avsnitt belysning

Rader av brunröda markstenar ramar in gångbanan från viadukten och ansluter mot nya gångbanor norrut respektive österut.

Ytor söder om Kalix Nya Centrum

En plattbelagd gångbana leder längs med husets södra fasad och ansluter till entrén via trappor och ramper. En asfaltbelagd parkering med målade parkeringsrutor och plattbelagda refuger anläggs. Vägen från parkeringen fram till inlastningen höjs för att passa till nya inlastningsbryggor och framtida anordning för container. En högspänningstransformator byggs väster om infarten till parkeringsdäcket under Kalix Nya Centrum. Denna inkläds av ett kupolformat skal. Marken under och runt kupolen byggs upp till en horisontell platå med stödmurar som tar upp höjdskillnader till omkringliggande mark.

Gångbanan breddas mellan huset och busstationen och ges en vacker inramning med långsmala rektangulära planteringsytor och belyses med armaturer på pollare och pelare. Nya fasta bänkar placeras längs med en av planteringsytorna.

Utrustning

En helhet eftersträvas där den yttre miljöns olika utrustning upplevs som samordnad. I huvudsak hålls gångytor framför fasader fria från utrustning. Bänkar placeras på platser där god uppsikt över torg, gata, parkering eller busstation ges samt på platser där förutsättningar för att njuta av sol och värme är goda. Soffor med armstöd och ryggstöd placeras i anslutning till Kalix Nya Centrums entréer.

Tre kundvagnsgarage som vardera rymmer 54 vagnar placeras ut; två i nära anslutning till parkeringsplatser norr och väster om Kalix Nya Centrum, och en i anslutning till parkeringen öster om Kalix Nya Centrum. En ny offentlig toalett placeras i anslutning till det nya torget, vid den västra infarten till parkeringen. Toalettens fasadmateriel samordnas med fasadmateriel för Kalix Nya Centrum.

Kundvagnsgarage TRAFFIC TROLLEY
Fabrikat Tejbrant

Soffa GOAL längd 175cm | djup 61cm | höjd 63cm
Sits i svart polyuretan: NCS S 8000-N, Stativ stålrör, dim 38x2mm, varmförzinkad.
Fabrikat Nola

Cykelställ URBAN
Elförzinkad, kromaterad och pulverlackerad 40 mm ståltub samt hjulbyglar av 12 mm rundjärn.
Fabrikat Nifo-Lappset

Bänk LUMA
rak bänk: längd 180cm/260cm | bredd 42cm
Rörstolpe 80x50x2mm. Plattstål mot rörstolpe 60x8mm, glasblästrat rostfritt. Ribbor i oljad ek 32x56mm. Profilhyvlad överkant.
Fabrikat Nola

Papperskorg JAKOB för nedgjutning
Ø 320 mm, färg svart
fabrikat Nifo-Lappset, Jakob

Belysning

Med vår långa mörka årstid är det önskvärt att ljussätta centrum så att dess olika miljöer känns trevliga och trygga att vistas i även efter skymning. För att skapa ett spännande centrummiljö som samtidigt känns sammanhängande krävs ett väl avvägt mått av variation och enhetlighet.

För Strandgatan i Kalix centrum har en ny stolparmatur valts, se bild intill. Även nya parkeringar, gångbanor och trottoarer som planeras i anslutning till Kalix Nya Centrum föreslås belysas med denna stolparmatur.

Entrén till centrum längs Strandgatan österifrån markeras med en trädgrupp flikbladig gråal som belyses med låga belysningspollare. Den upplysta trädgruppen bildar en tydlig visuell accent som syns på avstånd vid anländande till centrum.

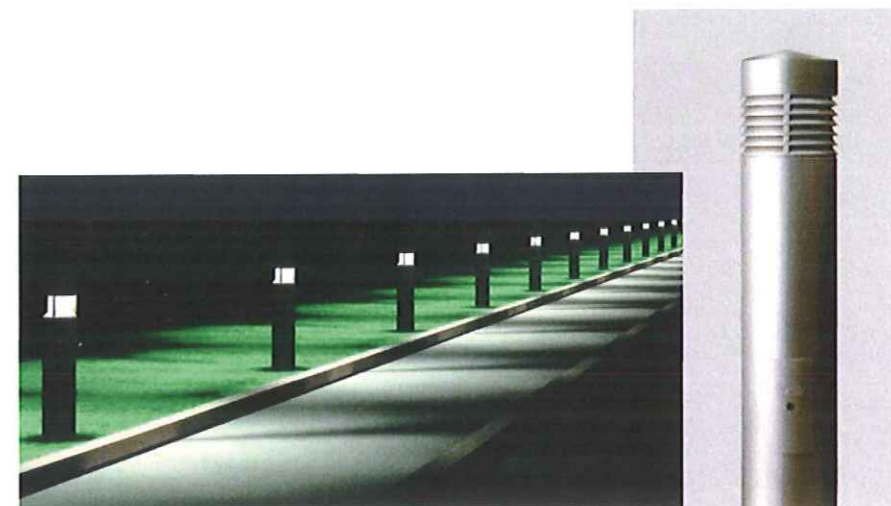
Det nya torget ges en 'stjärnhimmel' i form av små cylinderformade belysningsarmaturer som sitter på ett nät av vajrar spända mellan stolpar längs med det utskjutande taket på Kalix Nya Centrum och stolpar på Strandgatans norra sida. Stjärntaket får en sammanbindande funktion för torgrummet som sträcker sig mellan de båda husfasaderna norr och söder om Strandgatan. Torget får också en lägre belysning i form av pollare som belyser låga planteringar.

Längs med Kalix Nya Centrums östra fasad leder den trottoar som förbinder det södra gångstråket och busstationen med Strandgatan. Trottoaren och parkeringsplatser närmast denna belyses med en rad av belysningspollare som placeras i trottoarens ytterkant, se bild övre högra hörnet på denna sida. Gatan och motstående parkeringsrad belyses med stolparmatur. Gatan accentueras av grupper av belysta träd. Träden belyses underifrån med belysningspollare. Gångbaneytor söder om Kalix Nya Centrum belyses stolparmatur och pollare där pollarna fungerar som lysande ledband.

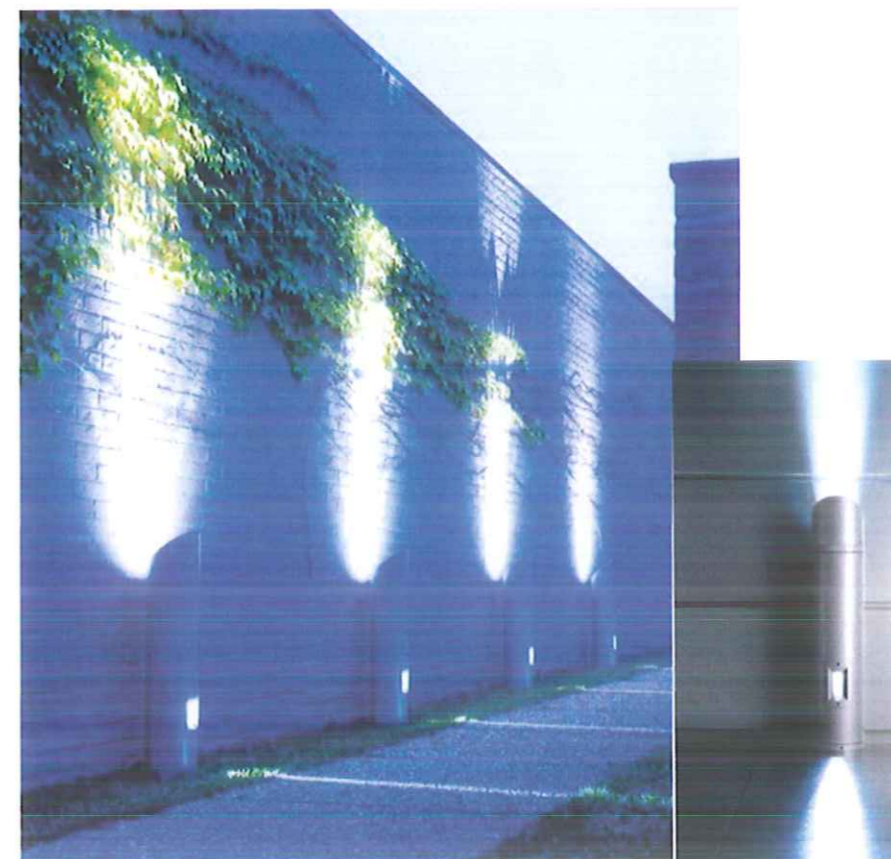
I direkt anslutning till Kalix Nya Centrums västra fasad anläggs den gångväg som leder från viadukten under E4an upp mot Strandgatan. Gångbanan avgränsas mot intilliggande parkering med en trädrad i gräsmatta. Gångbanan får en effektfull belysning med hjälp av pollare som kastar ljus upp mot fasaden och skickar en ljussträng över gångbanan, se bild nedre högra hörnet på denna sida.

Belysningsstolpe
Stolpe 4.3 m hög, färg aluminium grå.

Belysningspollare COLUMN
Pollare 0.95 m hög i BTG-ytor
Pollar 0.8 m hög i planteringsytor
Fabrikat SIMES

Belysningspollare JET
Pollare 9.4 m hög, längs med fasad
Pollare 0.4 m hög utan markstråle för belysning av träd
Fabrikat SIMES
Pollarna placeras längs med husets västra

Vegetation

Två olika träd föreslås för Kalix centrum. Det ena, flikbladig al, *Alnus incana* 'Laciniata', är ett 'stadsträd' - ett träd med en rak stam och symmetrisk växtsätt. Trädet bildar rader längs gångstråk eller mindre grupper på vistelseytor inom centrum. Trädet kan bli upp till 8 m högt, har genomgående stam och något hängande sidogrenar. Det unga trädet har en smal och skir trädkrona. Kronan hos äldre träd får en rund och samlad form. De flikiga bladen ger trädet sin säregna karaktär. Trädet har god tålighet i stadsmiljön och klarar klimatförutsättningarna mycket väl.

Det är viktigt att träd av god kvalitet och lämplig storlek väljs för att träd i rader och grupper ska utvecklas likformigt och fungera som ett tydligt grönskande inslag redan året efter plantering. Därför bör ett träd med stamomfång om minst 20-25 cm beställas från plantskola.

För träd som planteras nära parkering och bilväg bör stamskydd användas och för träd som planteras i betongstensyta bör markgaller anläggas, se detalj till höger.

Längs med Strandgatans östra del samt i anslutning till det nya torget föreslås upphöjda planteringar med blodhägg, *Prunus padus* 'Colorata' omgärdade av granitstensmur, se detalj nedre högra hörnet. Trädet blir ca 5 m högt och får en krona med något hängande växtsätt. Bladen är först brunröda och blir sedan mörkgröna på ovansidan och vinröda på undersidan. Blommorna är rosa.

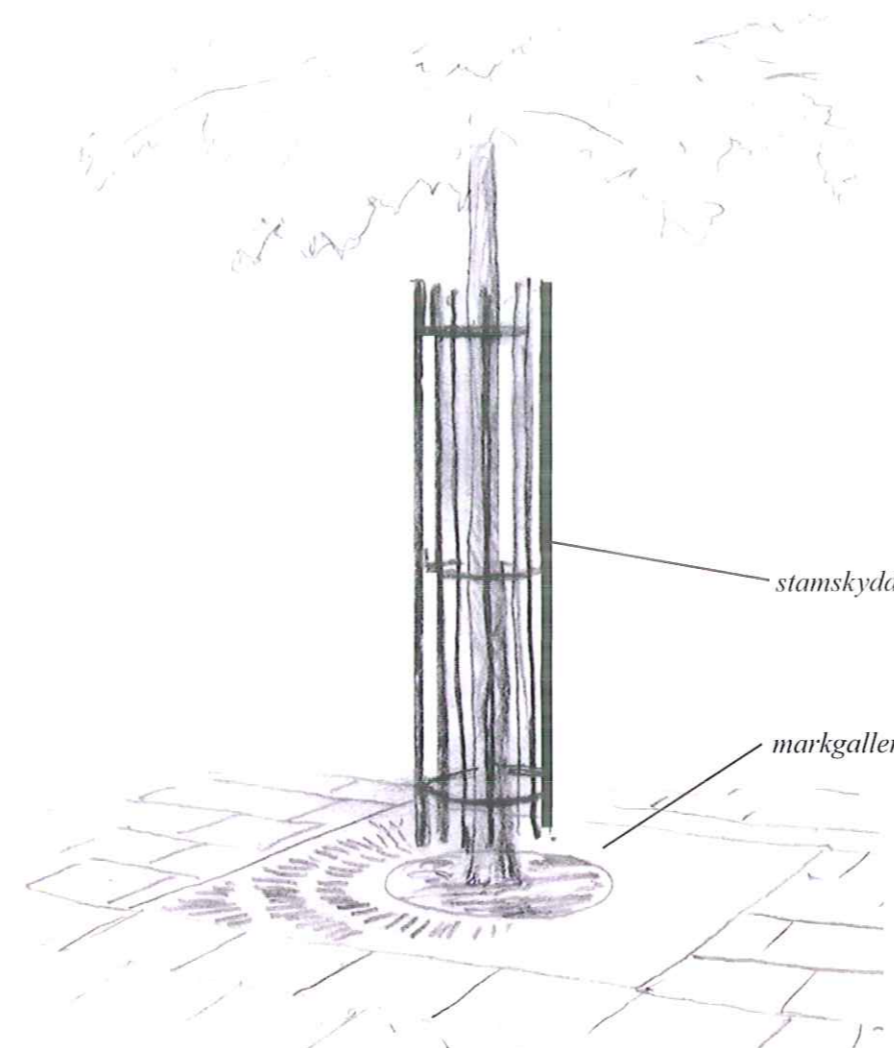
På torget och längs med det södra gångstråket anläggs låga rektangulära planteringsytor. Varje planteringsyta får en strikt komponerad växtsammansättning med en jämn höjd och kommer att upplevas som en låg och tät, grön matta där bladformer och bladfärger ger variation och mönster inom varje yta. Planteringsytor ljussätts med låga belysningspollare.

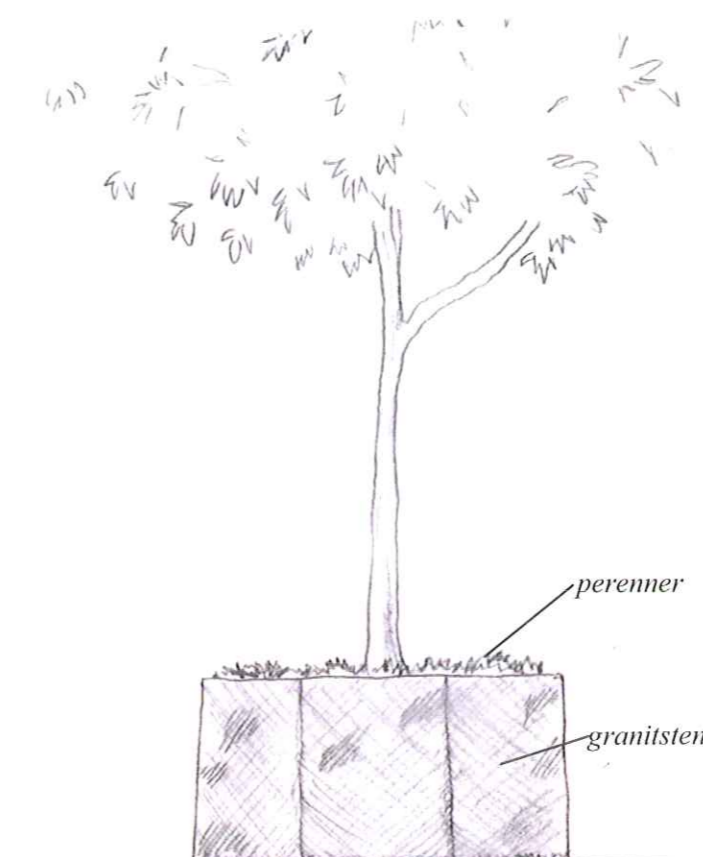
Flikbladig al, *Alnus incana* 'Laciniata'

Blodhägg, *Prunus padus* 'Colorata'

Flikbladig al med markgaller och stamskydd.

Blodhägg i upphöjd plantering.

Markbeläggning

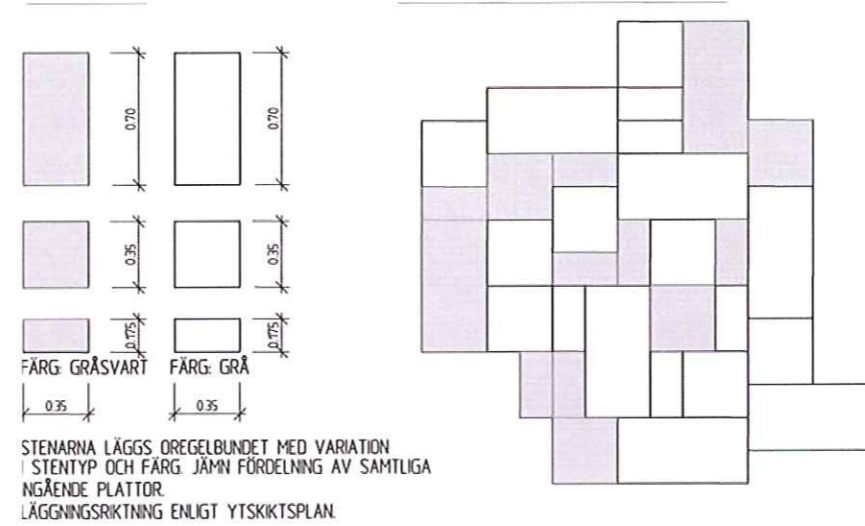
Nya trottoarer och torgytor får en markbeläggning i huvudsak av marksten av betong i två olika grå nyanser, för mönsterläggning se detaljer nedan. Beläggning med betongstensplattor och ytor av smågatsten längs med Strandgatans norra sida bibehålls.

Markytorna närmast fasaden, under det utskjutande taket norr om huset samt ytor i anslutning till trappor och entréer söder om huset beläggs med hållar av svart flammad granit.

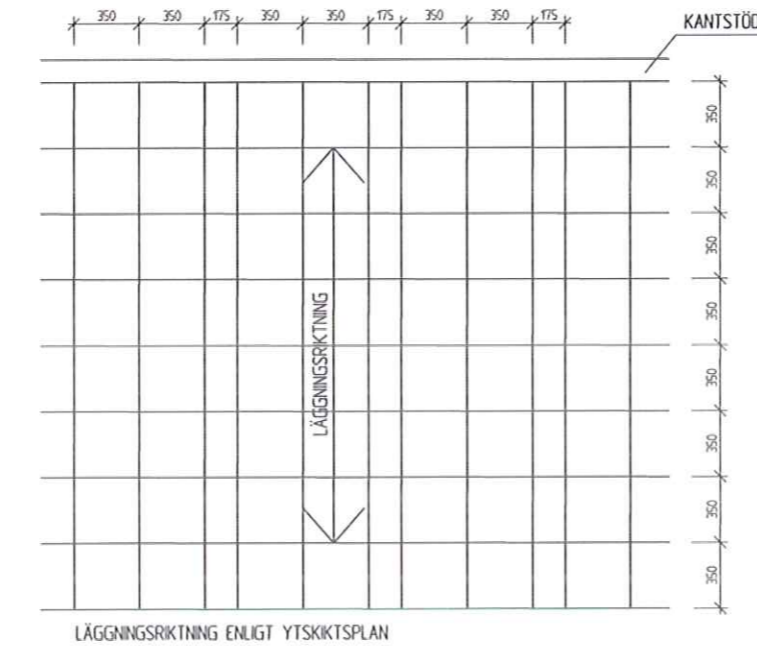
Trottoarer avslutas med kantsten i granit. Där bilar behöver korsa gångyta bör kantstenen vara nedsänkt. Även där gångtrafikanter passerar från asfaltyta upp till markstensbelagd trottoar eller gångyta, som till exempel från parkering till gångbana bör kantstenen vara nedsänkt för att göra passagen smidig för barnvagnar, kundvagnar och rullstolar.

Ett sinusstråk, rad av plattor som fungerar som ledstråk för synskadade, föreslås anläggas längs med Strandgatans södra sida där befintlig asfaltbelagd trottoar beläggs med ny marksten och försatt över torg och längs med gångbana norr om Kalix Nya Centrum.

Del av körbanan på Strandgatan beläggs med marksten typ VP-vinkel, St: Eriks.

Mönsterläggning på torgytor.

Mönsterläggning på gångbanor/trottoarer.

Befintlig markbeläggning som bibehålls.

BILAGA 1: SKISSER - PARKERING RESP. PARKERINGSHUS NORR OM KALIX NYA CENTRUM

